

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 Lei.
Pe jumătate de an 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Memoriul

Societății clerului „Ajutorul” și Societății studenților în teologie înaintat d-lui ministru de culte în chestia Concordatului.

Domnule Ministru,

Proiectul de concordat, trimis de Vatican guvernului Român, a stârnit o legitimă indignare în cler și credincioșii ortodocși prin cererile jignitoare pentru biserica ortodoxă română și țara noastră cuprinse în acel proiect.

Alarma a fost și mai mare, când d. ministru de externe, la întrebarea unui preot deputat, a răspuns în numele guvernului că nu dă nici o explicație asupra Concordatului, până nu va deveni fapt îndeplinit.

Față cu această declarațiune și avându-se în vedere că în Octombrie trecut nu s'a convocat în sesiune ordinară nici Sfântul Sinod, nici Consistoriul superior bisericesc, că nu s'au completat vacanțele, cum s'a hotărât în sesiunea de Mai 1920; că episcopia Râmnicului Noului Severin și a Argeșului stau vacante de doi ani și mai bine; că doi episcopi sunt bolnavi; din arhereii titulari trei locuri sunt vacante, iar un arhereu este bolnav.

Avându-se în vedere că organele care reprezintă biserica ortodoxă din vechiul Regat sunt descompletate și nici așa cum se găsesc numai sunt chemate a se ocupa de interesele bisericii în aceste momente, când plănuiesc noi așezări pentru biserică și încheierea unui act cu Vaticanul, prin care se caută a se răpi drepturile seculare ale bisericii ortodoxe române, la sânul căruia s'a plămădit sufletul neamului românesc, care a fost părtașe la durerile și bucuriile lui, făcând sacrificii de avere și de drepturi necontestate pentru bună armonie între ea și stat.

Societatea clerului român „Ajutorul” din București și Societatea studenților în teologie a convocat pe preoți, studenți, oameni intelectuali și credincioșii, cari se interesează de bunul mers al bisericii ortodoxe române și în mai multe ședințe, ținute la sediul Societății Clerului, a discutat chestiunea din punct de vedere bisericesc și național, stabilind concluziunile pe care le expunem mai jos:

1. Încheierea unui concordat cu Vaticanul nu este oportun, nici absolut necesar.

Pozițiunea viitoare a cultelor din România mare, va fi stabilită prin viitoarea Constituție. În ea se vor prevedea drepturi egale pentru toate cultele, până acum s'au bucurat de libertate în țara noastră. Nu se poate dar favoriza cultul catolic în detrimentul celorlalte culte și nu se poate angaja constituanța viitoare ca să pri-

mească dispozițiuni prevăzute în concordatul, ce se intenționează a se încheia cu Vaticanul.

Încheierea concordatului nu este absolut necesară. Prin tratatul din Paris s'au dat drepturi religioase naționalităților. Acele drepturi se pot stabili prin legi pozitive, făcute de parlamentul țării noastre, în care vor fi reprezentate minoritățile și-și vor spune cuvântul. Se va putea cere și părerea șefilor de care depinde naționalitățile din punctul de vedere al credinței. Dacă e absolut necesar a se încheia concordat cu Vaticanul, de ce nu s'ar încheia un asemenea concordat și cu sultanul Turcilor, fiindcă și el este șeful religios al tuturor musulmanilor din lume?

2. Prin proiectul de concordat se aduce jignire constituțiunei noastre actuale și peste care nu se poate trece înainte de a fi modificată.

Art. 21 din Constituțiune spune că „Religia creștină ortodoxă este religia dominantă a statului”; iar prin art. 82 se prevede că „cohortorii Majestății Sale Regelui, vor fi creștini în religionea ortodoxă a răsăritului”.

Proiectul de Concordat cere ca religia catolică să se bucure de paritate absolută cu celelalte religii ale Regatului. Se înțelege dar că aceea paritate o cere și cu religia dominantă a Statului.

Concordatul tinde a desființa prevederile Constituției la a cărei alcătuire înaintașii noștri sau îngrijit așa de mult, ca drepturile bisericii Române ortodoxe să nu fie atinse de nimeni. Constituanta viitoare nu va putea să ștergă acele drepturi, fără a produce sguduiri în conștiința Românilor ortodocși. Ea va da numai libertatea absolută tuturor cultelor, la care biserica noastră nu s'a opus și nu se va opune.

3. În art. 2 cu aliniatele lui, proiectul de concordat cere înmulțirea Mitropoliilor și Episcopiatelor catolice și greco-catolice. În total se cer 11 mitropolii și episcopii pentru 2,500,000 catolici și greco-catolici. Pentru 14,000,000 de ortodocși sunt în țară 15 mitropolii și episcopii, aproape una la milion; iar pentru catolici se cere o mitropolie sau episcopie pentru mai puțin de 230,000 locuitori, adică cum atâția, câți credincioși are o protoerie din vechiul Regat. Care este dar motivul înmulțirii eparhiilor? Nu se vede în aceasta o pregătire pentru propaganda asiduă în detrimentul bisericii române ortodoxe?

În aliniatul 2 al aceluiași articol se cere înființarea unei mitropolii greco-catolice a Făgărașului cu reședința la București. În dreptul canonic și în legiurile bisericești nu s'a pomenit ca reședința unei eparhii să fie în afară de eparhie.

În București Românii greco-catolici (uniți) au o singură bisericuță, care în nici un caz n'ar putea servi de Catedrală mitropolitană. Prin

cererea de înființare a unei asemenea mitropolii se urmăresc tot scopuri de propagandă.

Nu se poate admite înființarea unei mitropolii române unite în București. Numărul eparhiilor catolice și greco-catolice trebuie să fie în proporție cu numărul credincioșilor lor, față de credincioșii eparhiilor ortodoxe. Ele cel mult pot rămâne atâtea câte sunt acum. Altele nu se mai pot înființa.

4. În art. 3 și 4 Concordatul vorbește de numirea arhiepiscopului și episcopului catolici pe care o va face direct Vaticanul. Guvernul Român va fi întrebât numai dacă are motive politice sau civile de a se opune. În art. 5 se spune că se vor numi și streini, care vor trebui să dobândească cetățenia română.

Practica bisericii catolice de a numi Vaticanul direct pe arhiepiscopi, mitropoliți și episcopi a dat naștere la multe discuțiuni și lupte în țările catolice și mai ales în Franța. În timpul de azi, care este timpul democrației în țara noastră, nici Papei nu-i mai poate fi îngăduit să-i numească direct. Ei trebuiesc aleși de cler și credincioșii catolici sau greco-catolici, confirmați de guvern și întăriți canonicște de Vatican, așa după cum se alege ierarhia ortodocși și superiori celorlalte rituri.

Numirea sau alegerea de străini nu poate să fie admisă sub nici un motiv, de oarece guvernul nu-i poate cunoaște, iar după numire trebuie să le dea cetățenia română. Așa rezultă din ultima parte a art. 2, care zice „în urma confirmării canonice, nici o piedică nu există ca guvernul Regal să publice numirea în Monitorul Oficial al Regatului.”

Dacă s'ar admite numirea de străini, foarte mulți străini, care ar putea să fie periculoși statului, ar câștiga cetățenia Română.

Cerem de asemenea ca preoți și toți slujitorii bisericești catolici să fie recomandați de Vatican sau de chiriarhi respectivi și confirmați de ministerul cultelor.

5. Art. 7 din Concordat prevede ca episcopii, poporul și clerul catolic pot comunica direct cu Papa fără înștiințarea și aprobarea guvernului român.

Acest drept l-a avut guvernul Austro-Ungar. El nu se poate refuza guvernului român Mitropoliți și episcopi ortodocși în cele bisericești și în corespondențe oficiale cu șefii bisericilor ortodoxe, nu pot comunica direct, ci prin ministerul de externe al țării. Cum dar Papa cere drepturi pe care nu le au nici ierarhia țării? Voiește să facă din țara noastră o Turcie în care reprezentanții puterilor politice făceau ce voiau?

Demnitătea noastră de oameni liberi nu poate primi asemenea dispozițiuni jignitoare și dăunătoare țării.

6. In art. 9 Concordatul prevede ca mitropolii și episcopii catolici și greco-catolici să se bucure de aceleași drepturi civile și onorifice ca și mitropolii și episcopii ortodocși.

Se înțelege din acest articol că ei se vor bucura și de dreptul de a fi senatori de drept. Dar aceasta ar fi o încălcare a art. 76 alin. 2 din Constituție, care prevede că numai mitropolii și episcopii eparhiași ortodocși sunt senatori de drept.

Oricât ar încerca cineva să extinză acest articol și asupra mitropolilor și episcopilor catolici, nu va putea să nu se lovească de practica de până acum, care a dovedit că numai mitropolii și episcopii ortodocși s'au bucurat de acest drept. Și din punct de vedere istoric, când s'a votat Constituția în anul 1866 și s'a modificat în anii 1879 și 1884, se știe că episcopii catolici din țară nu erau recunoscuți și deci n'a putut fi vorba de ei la alcătuirea Constituției.

Dacă s'ar admite art. 9 din Concordat, s'ar angaja Constituanta viitoare să primească dispozițiuni fără drept de a se mai discuta.

7. In art. 15 și 16 concordatul cere înființare de seminarii pe lângă fiecare episcopie catolică; în art. 18 se cere o facultate de teologie catolică la București; iar în art. 20 se cere înființarea de școli confesionale, primare, secundare și pedagogice cu dreptul de a da certificate valabile după legile noastre. Numirile se vor face de episcop, iar statul nu va avea dreptul de a se interesa decât de predarea limbii române.

Dacă s'ar înființa câte un seminar la fiecare eparhie catolică și greco-catolică, ar fi 11 seminarii, care ar da în termen mediu 300—400 absolvenți anuali. La 2,500,000 de catolici și greco-catolici, numărul acesta reprezintă aproape jumătate din numărul preoților necesari lor. Au să moară sau retragă în fiecare an din cler aproape jumătate din preoții și diaconii catolici și greco-catolici? ne apărât că nu. Vaticanul intenționează a-și spori elementele de propagandă în țara noastră.

O facultate de teologie catolică nu este absolut necesară în țară, mai ales că cei ce vor să între în clerul înalt catolic, nu se vor mulțumi cu cele învățate în acea facultate, ci vor merge la alte facultăți catolice. Prin înființarea ei se urmărește numai desbinare în sufletele române și rătăcirea conștiinței celor slabi.

Școalele catolice existente azi în țară, au dat naștere la multe discuțiuni, au înstrăinat multe conștiințe, au atras mulți copii de oameni bogați, cari și-au lăsat averile Congregațiilor catolice. Dacă numărul lor s'ar înmulți, ar deveni un pericol național, fiindcă ar pregăti sau întreține spiritul de iredentism al celor de alt neam, care azi fac parte din țara noastră. Ele ar răci sentimentul național în inimele copiilor de români, care s'ar duce să învețe acolo.

In vechiul regat erau legi școlare, cari impuneau școalelor catolice să primească inspecții din partea inspectorilor școlari, limba română să fie predată după programele statului, iar religia pentru copii ortodocși să fie predată de un preot român. Prin stăruințe și tot felul de șicane toate acele dispozițiuni nu s'au putut aplica, chiar în timpul celor mai zeloși miniștri ai instrucțiunii. Dacă atunci, când nu aveam un concordat cu vaticanul, dispozițiunile legii nu s'au putut aplica, cu atât mai mult după încheierea concordatului.

Interesul nostru național și bisericesc este de a nu se mai înființa școale confesionale; iar în cele deja existente, istoria, geografia țării,

limba română să se predea de profesori români, numiți de ministerul instrucțiuni și religia pentru copii ortodocși de un profesor preot ortodox, numit de ministerul cultelor, după o prealabilă înțelegere cu chiriarcul ortodox al locului unde este școala.

Școli pedagogice confesionale nu se pot admite sub nici un motiv. In școlile normale ale statului să învață cum să se propage o confesiune. Cine voiește să fie învățător, n'are decât să învețe în ele.

Numirea profesorilor în școalele catolice, afară de cei amintiți, se va face de ministerul instrucțiunii după recomandarea superiorilor acelor școale și numai dintre cetățeni români, care au titlurile cerute de legea învățământului de stat.

8. Art. 17 din concordat cere recunoașterea congregațiilor existente în țară și admiterea celor, care vor mai veni.

Congregațiile catolice au dat mult de lucru țărilor din apusul Europei. Unele din ele, cum sunt iezuiții sunt foarte periculoase ordinei de stat. Toate Congregațiile catolice sunt internaționale. Ele n'au nici o legătură cu interesele naționale ale diferitelor țări și cu sufletul poporului. Ar fi cel mai mare pericol pentru țară, dacă s'ar admite acele congregațiuni. Chiar acelea, care există în țară, nu trebuiesc recunoscute fără amănunțite cercetări.

Sub nici un motiv să nu se primească cererea, ca congregațiile, care vor voi să se așeze în țară, să câștige consimțământul guvernului. Vor ști ele să câștige asemenea consimțământ, mai ales cu moravurile politice dela noi.

Pericolul cel mare îl formează și cererea ca nu numai bisericii catolice, ci și congregațiilor catolice să li se recunoască dreptul de persoane juridice de a poseda averi și acele averi să rămâne inalienabile, după ce se va lua cota de pământ conform legii rurale.

Biserica catolică posedă azi averi însemnate în Transilvania și în alte părți. Dacă și congregațiilor s'ar recunoaște dreptul de persoană juridică, nu va fi departe timpul, când ele vor ajunge stăpâne pe o mare parte din averea țării. Din istoria catolicismului și a țărilor Apusene se știe cât de experte sunt congregațiile catolice de a decide pe mulți bogați să lase averea acelor congregațiuni. Altele cumpără proprietăți cu banii strânși în diferite moduri, dela vânzarea iertării păcatelor, la fabricarea absintului și altor băuturi amestecate.

In scurt timp se va ajunge ca în vremea călugărilor fanarioți, care stăpâna o mare parte din averea țării și pe care guvernul nostru i-a putut goni și le-a luat averile din mână, fiind că ei nu erau susținuți de o putere, cum este puterea papală. Călugării catolici nu vor putea fi goniți ca cei greci sau dacă vor fi goniți, țara va trebui să facă multe eforturi și jertfe.

Nu se poate dar sub nici un motiv admite să se dea dreptul de persoană juridică congregațiilor catolice. Biserica lor da, cu condițiune ca averea lor să fie administrată de un consiliu mixt din clerici și mireni catolici, cetățeni români și să fie supusă aceluiaș regim ca și averea bisericii române ortodoxe.

9. In art. 21 se cere ca în școlile statului, când sunt elevi catolici sau greco-catolici, numiți și revocați de episcopii, iar guvernul nostru numai să-i plătească.

Învățământul în școlile Statului nu poate fi predat și controlat de cât de organele Statului. Elevi de alte rituri au dreptul să ceară dispensă de a învăța religia de Stat. Episcopii catolici pot obliga pe acei elevi să facă cursurile de

religie cu ori cine vor voi, însă nu în localul școalelor statului.

Spre a se vedea până unde se merge cu sectarismul, românii uniți au intervenit și ministerul instrucțiunii a dat ordin directorilor școalelor secundare din București, ca să trimită elevii de rit greco-catolici la protoiereul unit, ca să-i învețe cursurile de religie. Știut este că până în anul 1700 istoria bisericii ortodoxe Române, cuprindea pe toți românii, deci și pe cei uniți. Cultul și învățătura lor de credință este și trebuie să fie la fel cu a noastră, afară de cele patru puncte de deosebire. Ce i-a determinat să ceară ca fii lor să nu învețe religia la un profesor ortodox, decât numai sectarismul?

De aceia nu se poate admite cererea ca în școalele statului religia să o predea elevilor catolici sau greco-catolici, profesori, numiți de episcopii catolici, deoarece ar fi un mijloc de propagandă religioasă și poate da de multe ori motive de scandal și certuri între profesori sau între elevi.

10. In art. 22 se cere ca la căsătoriile mixte, contractanții să aibă dreptul de a da declarație preotului catolic că-și vor crește copii în credința catolică.

Nici nu se poate o mai mare violare a libertății conștiinței ca această cerere. Se va zice că nu e obligatoare pentru soți această declarație. Preoții catolici să-și sporească numărul credincioșilor, silind la aceasta pe cei care n'ar avea toată dispozițiunea de a deveni catolici.

In numele libertății de conștiință și a toleranței religioase, care a domnit în țara noastră, nu se poate admite asemenea cereri.

11. In art. 31 se cere ca chestiunile controversate între Vatican și guvernul nostru să fie rezolvate totdeauna în conformitate cu dreptul canonic al bisericii catolice.

După cum se vede în chestiunile controversate vaticanul vrea să-și asigure succesul. Dreptul canonic al bisericii catolice nu va da dreptate decât acelei biserici. Prin această dispoziție Vaticanul cere, ca Statul nostru să recunoască valabilitatea dreptului canonic al bisericii catolice pe teritoriul nostru, lucru pe care nu l-au recunoscut nici unele țări apusene cu majoritatea populațiunii catolice.

Guvernul Român și țara nu poate sub nici un motiv a primi dispozițiunile art. 31, deoarece guvernul va trebui să transeze chestiunile controversate în conformitate cu interesele țării, nu cu ale bisericii catolice, așa de categoric expuse în dreptul ei canonic.

Cât de avansate sunt cererile Vaticanului, rezultă și din articolul adițional, constituie o comisiune pentru delimitarea noilor eparhi, compusă din doi reprezentanți ai bisericii catolice și un reprezentant al guvernului Român. Așa dar se caută că țara noastră să fie totdeauna în minoritate.

Din cele arătate se vede cât de jignitoare și periculoase țării și bisericii noastre ortodoxe române, sunt cererile cuprinse în proiectul de concordat trimis de Vatican. Cele mai de seamă sunt în flagrantă contradicție cu textul Constituțiunii țării noastre.

Este dar îndreptățită neliniștea ce a cuprins clerul și poporul ortodox nu numai din vechiul regat, ci și din celelalte provincii românești.

De aceea ne adresăm cu rugămintea stăruitoare, ca, văzând motivele ce am expus aci, să binevoiască a interveni stăruitor către Onor. guvern ca să nu accepte acel proiect de Concordat și nici să nu încheie vreun Concordat cu

Vaticanul, până nu se va modifica mai întâi Constituția în care urmează a se stabili regimul tuturor cultelor aflate în țara noastră.

Numai așa se va liniști conștiința Românilor ortodocși și se va potoli agitația ce se tot întinde în țară.

Acest memoriu a fost citit și votat de adunarea clerului și a credincioșilor, ținută în ziua de 7 Februarie 1921 în sala societății clerului Român „Ajutorul” din București.

Președintele soc. clerului Român „Ajutorul”.
Econ. D. Georgescu.

Vieța internă și organizația institutului teologic din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

În vara anului 1869 intră în viață statutul organic și biserica noastră străbună se organizează conform dispozițiilor acestei legi, începând cu părțile constitutive mai inferioare și pășind treptat la constituirea părților organice mai superioare. (Rescriptul metropolitului Șaguna din 19 Iulie 1869 Nr. EEM. 36. Circularul episcopului Ivacicovici din 24 Iulie 1869, Nr. 874).

Prin aceasta organizație autonomă bisericească neamul românesc și ortodox din Ungaria și Transilvania intră în o nouă epocă a evoluției sale religioase și culturale. Liberată biserica din cadrele înguste ale unei stări de subjugare și umilire din trecut se inaugurează o eră de regenerare și reculegere pe toate terenele și manifestările ei de viață.

Era constituțională bisericească află institutul teologic diecezan în starea sa dela început, cu organizația, ce i-se dădu în primii ani ai existenței sale, cu trei ani de studiu și cu 2 profesori, cari în același timp aveau și funcțiuni consistoriale, și un cantor, de regulă unul dintre elevii mai vărsați în cele rituale. În aceasta stare nu se mai putea lăsa și necesitatea reformării lui era adânc simțită.

Se ridicară glasuri chiar și publicitate contra acestor stări și clerul se învinovăța de indolență, că nu se ocupă cu economia spre a da pildă poporului și peste tot, că nu ar sta la înălțimea chemării sale. Pricina e educațiunea defectuoasă ce o primesc în institut, în care se maltratează elevii cu secături, de cari în viață n'au nici un folos! („Albina” Nr. 54 1869.)

Episcopul Ioan Mețianu întreprinde în anul prim al păstoririi sale o vizitațiune canonică în protopopiatele Timișoara, Hașias (Belint), Lipova și Arad. Pe baza celor esperiate face următorul tablou despre stările noastre culturale din acest timp:

„M'am bucurat Domnilor Deputați! văzând că credincioșii noștri însătoșează după învățătură și progres, m'am bucurat văzând în ei ambițiunea nobilă și zel cătră propășire, m'am bucurat văzând în ei un popor deștept și talentat. Dar m'am întristat de altă parte văzând, că de și credincioșii noștri sacrifică mult pentru biserică și școală și pentru instituțiunile noastre de jos până sus; totuș lor nu li-se răsplătesc din destul acele sacrifice. Sunt puțini cari s'ar interesa serios de cultivarea lor, sunt puțini cari ar conlucra serios la ridicarea lor, ba în unele locuri sunt lipsiți și de mângăierea sufletească. Voiesc a zice Domnilor Deputați! că am aflat și preoți și învățători buni și demni de chemarea lor; dar durere, am aflat și de aceia, cari nu se interesează mult de luminarea poporului, de biserică și școală. Am aflat biserice și școale bine îngrijite, dar am aflat unele și părăsite, am aflat bani

bisericești bine îngrijiți, dar am aflat în multe locuri și rău îngrijiți și chiar periclitați.

Mai mult de cât toate m'a întristat starea școalelor noastre. Să nu mi se iee în nume de rău, dacă fac aceasta descoperire sinceră, o fac numai cu intențiunea aceea, ca să cunoașteți aceea stare și să conlucram împreună la ridicarea școalelor. Veți ști doară Domnilor Deputați, că în întreaga dieceza noastră — cât este ea de mare — nu avem un singur gimnaziu, nici o școală normală sau capitală cum se cade. M'am întristat Domnilor Deputați! când am esperiat, cât este de slabă și de neregulată cercetarea și la școalele elementare, ce avem și cât de fără succes lucră organele noastre districtuale pentru delăturarea acestui rău. Se știe Domnilor Deputați! că școala sau învățătura este sufletul bisericii, ea face onoarea, vaza și existența unui popor, a unei națiuni, iar dacă sufletul este debil, atunci debilitază și corpul, apoi un corp debilitat este tare espus periclitării. Recunosc și eu Domnilor Deputați! că și starea aceasta a școalelor este o urmare a rețelor trecutului; dar nu pot rețacea acea convingere: că aceasta stare ni este tare păgubitoare și chiar amenințătoare. Dacă biserica și în cele mai vechi timpuri ale creștinismului s'a îngrijit serios de ridicarea școalelor pentru buna creștere a credincioșilor săi, cu cât mai mult trebuie să se îngrijască astăzi, în secolul luminii, cu cât mai mult trebuie să facă astăzi aceasta, când se știe că și statul pretinde dela o biserică autonomă o creștere bună, pentru ca se afle în credincioșii bisericii totdeauna și cetățeni demni, căci dacă biserica nu și-ar împlini datorința, atunci va lua statul asupra și îngrijirea școalelor, dar fără a li lăsa caracterul confesional.

Acestea și mai multe cauze de asemenea natură, îmi fac de a mea datorință: se trag osebita atențiune a Domniilor Voastre asupra școalelor noastre, cerându-Vă tot sucursul întru ridicarea lor la o stare mai corespunzătoare și așteptării bisericii și așteptării statului și așteptării trimițitorilor noștri, căci numai astfel vom putea justifica încrederea pusă în noi și numai astfel vom răsplăti mai bine sacrificiile credincioșilor noștri pentru biserică și școală, numai astfel vom pune baza unui viitor mai bun al credincioșilor noștri.

Purcezând de aici, eu am studiat chestiunea aceasta cu toată serioșitatea, iar studiul meu mi-a întărit și aceea convingere: că la ridicarea învățământului, — singura garanță a existenței noastre — mai nainte de toate avem trebuință de organe luminate, de preoți și învățători luminați, de adevărați apostoli ai credincioșilor noștri, iar pentru creșterea acestora avem neapărată trebuință de un institut bun de creștere și pregătire, înțeleg de un institut pedagogic-teologic, după cerințele timpului și după trebuințele noastre, așadar aici trebuie să începem...¹⁾

(Va urmă.)

Aviz oficios!

Avizăm din nou onoratul public, să nu se prezinte la cassa consistorială în orele de după amiază, pentru că după amiază cassa nu face nici plătiri, nici încassări!

Administrațiunea cassei consistorului
2—3 diecezan gr. or. român Arad.

¹⁾ Cuvântarea episcopului Ioan Mețianu cu care a deschis sinodul eparhial al anului 1876. Protocolul sinodal din anul 1876 pag. 5, 6.

Congresul dela Glasgow.

Delegați, invitați din toate părțile globului pământesc, au sosit în prima săptămână a lui Ianuar a. c. la Glasgow, pentru a participa la mișcarea studenților creștini din Marea Britanie și Irlanda.

Au venit reprezentanți și din Australia, făcând o călătorie lungă de opt săptămâni.

Congresul l-a deschis Lordul Grey, fost ministru de externe la începutul marelui război și cetățean de onoare al Glasgowului.

Din România iau parte: Arhimandritul I. Scriban, dșoara Stratilescu, studentul basarabean Budeanu, bucureșteanul Landau student în Manchester. —

Din scrisorile trimise de părintele Scriban Universului din București, mai aflăm următoarele:

Lordul Grey se ivește la masa de seară în casa studenților. Îi sânt prezentat, mă întreabă ce e prin România? Stăm la aceeaș masă. Nu-mi pot lua ochii dela el, gândindu-mă că acesta e bărbatul care a avut un rol atât de hotărîtor la începerea marelui război.

Terminăm masa iute. Ne grăbim să mergem la recepțiune. În foarte spațioasa aulă a universității, în formă de biserică, sânt deja mii de persoane care forfotesc. De jur împrejur, mese ceai și prăjituri. La intrare, stă rectorul, întru întâmpinarea tuturor. E în togă de catfe roșie închis, brodată cu fir de argint. Oaspeții i se prezintă, dau mâna cu el și cu alți demnitari ai universității. Toți deschid ochii mari când aud că sânt *from Roumania* (din România).

O mare vioiciune domnește. La fiecare pas conversațiunile se încheie cu unii și se leagă cu alții. Câți cunoscuți nu întâlnești din *Mișcarea studentescă creștină!* A doua zi, dimineață la 10, ne adunăm cu toții în imensa sală de conferințe *St. Andrews Hall*. Mi se spune că cuprinde 4500 de persoane. Apariția Lordului Grey pe scenă e salutată cu aplause. Sânt momente de mare emoțiune. La sunetul orgei, sala întregă cântă imnuri religioase, de o pietate care-mi furnică toată ființa. Aici e toată lumea. Sânt reprezentate 36 de națiuni: japonezi, chinezi, africani etc. Toată sala e în picioare și cântă. Valul iubirii de umanitate se revarsă în inimi. Toți sânt una în *Isus Hristos*. El este, de sigur, prezent între noi. Toate buzele rostesc „Tatăl nostru”, fiecare în limba lui.

Lordul Grey se suie la tribună, rostește un discurs de adâncă însemnătate socială, politică și religioasă: toți ochii sânt țintă la el.

Omul de stat cere pătrunderea ideii creștine. În conducerea politică a popoarelor, și declară că viitorul e asigurat numai dacă o simțire idealistă străbate relațiunile dintre neamuri. Dacă nu se poate avea o lume nouă, putem avea însă o *lume mai bună*. Lupta este între idealism și materialism. Trebuie să facem imposibile războaiele viitoare, ori — lumea civilizată se prăbușește. „Schimbarea condițiunilor externe nu poate produce singură o lume mai bună... Trebuie să meargă paralel o îmbunătățire în adâncirea și întărirea sentimentelor morale ale oamenilor”. Nici o țară singură însă nu poate face o lume mai bună, ci *toate* trebuie să lucreze în aceeași direcție. — Discursul produce mare emoțiune. După ședință se discută mult asupra lui. Urmează salutarea adresată diferitelor națiuni. Țările sânt citate în ordine alfabetică. Rând pe rând reprezentanții se scoală și sânt aplaudați. Francezii sânt cei mai numeroși: 22. Eată și numele *României* răsunând dela tribună. Ne sculăm și mulțumim aplauselor

de salutare, care răsună pentru noi. Conferința apoi se împarte în diferite săli, pentru a asculta subiecte la care lumea aleargă setoasă.

La masă legări de cunoștințe la fiecare pas, veselie fără margini și... fără vin. Singura băutură e *apa*.
T. R.

INFORMAȚIUNI.

Pentru căsătoria A. S. R. Princesei Elisabeta, s'a fixat programul într-o consfătuire prezidată de M. S. Regina. Serviciul religios va fi la Mitropolie; 150 de persoane vor fi invitate oficial. Vor oficia toți Mitropoliții ortodoksi. Serviciul se va face la 27 Februarie, ora 11 dimineața. Serbările se încep la 24 Februarie și tin 3 zile. La 27 principii căsătoriți vor pleca prin Constanța la Atena. Nuni vor fi Principele Nicolae și soția fratelui regelui Constantin al Greciei.

† **Vasilie Bălan**, paroh ort. român în Blăfalăul-superior, fost administrator protopresbiter al tractului Bistrița, părintele I. P. S. Sale mitropolitului nostru **Dr. Nicolae Bălan** a trecut la cele eterne, în etate de 64 ani și după o păstorie suflătoare de 40 ani. Binecuvântat cu o familie numeroasă de 8 copii, pe cari i-a crescut cu multă grijă și trudă, a avut mângâierea și mândria de a-și vedea pe fiul cel mare înălțat la treapta de arhiepiscop și metropolit al Ardealului. În mormântarea vrednicului părinte și preot a avut loc în 7 Februarie a. c. A luat parte și I. P. S. Sa, însoțit de asesorul consistorial Matei Voileanu, prof. Aurel Popovici și corul seminarului „Andreian”. Aducem I. P. S. Sale și familiei îndurerate adânc simțitele noastre condolențe. D-zeu să-l așeze între cei drepti și aleși ai Săi

Salarele preoților, se vor regula în cel mai apropiat timp în modul următor: Preoții cu calificățiune superioară vor primi 400 Lei salar de bază; apoi gradații după toți ani de serviciu, astfel un preot cu 20 de ani de serviciu va avea pe lângă salarul de bază încă 400 de Lei gradații, cari fac parte integrantă din salar. Unde nu există casă parohială, va avea 15% bani de chirie după salar și gradații, deci în cazul de față, — la 20 de ani de serviciu 120 Lei lunar; la aceste sume se mai adaugă indemnizația de scumpete în sumă de 400 Lei lunar; laolaltă deci 400 salar de bază + 400 gradații + 120 chirie + 400 indemnizație de scumpete — total 1320 retribuție lunară. Iar acolo unde nu există porție canonică, vor primi încă 25% după salarul de bază, deci 100 Lei lunar. Din totalul retribuțiilor se va detrage venitul curat stabilit de fasonare de pe vremuri.

Duminecă în 27 Februarie la orele 5 p. m. aranjază în Sala Crucea Albă, renumitul Tenor de Operă **Ionescu Milano**, cu binevoitorul concurs al D-șrei pianiste **Onora Luca** un **Matineu-Concert** cu următorul program; 1. Schubert: „Am Meer”, 2. Schubert: „Lob der Tränen”, 3. De Curtis: „La canzone Napolitana”, 4. Donizetti: Opera L'Elizir D'Amore, 5. Puccini: Opera „Tosca”, 6. Caudella: Mamă. Versuri Carmen Sylva, 7. Ionescu Milano: „Ca floarea de cireși” dedicată Alteței Sale Principesei Elisabeta. 8. Scheletti: „Ce te legeni codrule”, 9. Stephanescu: „Fluerașul”, 10. Brediceanu: „Bagă doamne luna 'n nor.

Cum răsplătesc și serbătoresc alții pe oamenii lor. Zilele trecute au fost alegeri nouă în comitetul bisericesc săsesc evanghelic din Brașov („presbiterii”). Profesorul **Juliu Römer**, care a lucrat ani îndelungați în serviciul „presbiteriului”, câștigându-și un nume de onoare

pentru propaganda școlară, științifică și pentru activitatea sa în folosul poporului săsesc dela sate, ajungând o vârstă înaintată, a rugat pe conaționalii săi să nu-l mai aleagă. Drept recompensă a serviciilor aduse a hotărât „presbiteriul” să predea prof. Römer, care este cunoscut și în cercuri românești, 10000 de lei, ca recunoștință Suma i s'a și predat, în mijlocul unei serbări înduioșătoare. Compatrioții noștri s'au pus pe punctul de vedere că în ziua de astăzi recompensa bănească este foarte la locul ei.
D. Tr.

Școlile din Bucovina. Dintre 30 școli secundare din Bucovina numai 14 sunt cu limbe de propunere în parte sau în total românească. În Bucovina dintre 9368 elevi și eleve, cari cercetează școlile secundare numai 2388 sunt români. Evreii au 4023 de elevi, germanii 1477, ucrainenii 134 polonezii 308 și alte naționalități 37 elevi. Școlile românești afară de români sunt cercetate în mare parte de către evrei.

AVIZ!

A apărut: **Calendarul Diecezan din Arad pe anul 1921.**

Conține: Cronologia. Sărbători și alte zile schimbăcioase. Posturile. Deslegări de post. Parastase oficioase. Sărbători naționale. Zile de repaos la judecătoria. Regentul anului. Anotimpurile, partea calendaristică. Întunecimile a. 1921. Taxele de poștă, telegraf și telefon. Consemnarea târgurilor din Crișana, Transilvania, Bănat și vechiul regat. Timpul vânatului și o parte literară instructivă, împodobită cu mai multe clișee.

Prețul unui exemplar 5 Lei + 1 Leu 35 bani pentru factură recomandată. Revânzătorii beneficiază rabat. Se poate comanda contra bani gata în librăria diecezană din Arad.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurse.

În conformitate cu dispozițiunea Venerabilului Consistor Nr. 305/1920 pentru îndeplinirea parohiei vacante **Vădas**, se escrie concurs nou cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Beneficiile sunt:

1. Casa parohială cu intravilan și supraedificate. De curățirea internă a casei parohiale se va îngriji alesul.
2. Una sesiune parohială cu drept de pășunat.
3. Stolele legale.
4. Birul legal care e staverit în suma de 67 lei.
5. Întregirea venitelor dela stat.

Alesul va plăti dările publice după beneficiul său și va avea să provadă — fără altă remunerațiune dela parohie — catehizarea elevilor dela școala primară din loc.

Parohia este de clasa III-a (treia).

Recursele ajustate conform regulamentului și cu atestat despre eventualul serviciu de până acum, adresate comitetului parohial din Vădas, se vor înainta în termenul concursual la oficiul protopopesc ort. rom. din Ineu (Borosjenő); iar recurenții vor avea să se prezinte în termenul

concurșual în sf. biserică din loc, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și în cele rituale.

Din șed. comit. par. din Vădas, ținută la 17/30 Ianuarie 1921.

Mihailu Goldiș m. p., preș. comit. par. **Dimitrie Matei** m. p., notariul comit. par.

În conștelegere cu: **Ioan Georgia** m. p., protopresbiter.

—□—

1—3

Nr. 260—1920.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Ursad**, cu filiile **P. Hodișel** 1/4, și **P. Pocluse** de clasa III, să publică concurs cu termen de alegere de **30 de zile**, dela prima publicare.

Beneficiul constă din:

1. Pământ parohial arătoriu de 17 jughere catastrale.
2. Competința de pășunat.
3. Birul dela 80 Nre case din Ursad, câte 30 litre, ear dela 26 case din Hodișel, și 28 din Pocluse, câte 15 litre cucuruz sfărmat.
4. Stolele îndătinate.
5. Întregirea dotațiunei din vistieria statului Până la zidirea casei parohiale, de locuință se va îngriji comuna bisericească.

Preotul va avea a propune religiunea în școală și a plăti dările după pământul parohial

Reflectanții au să-și înăinteze recursese adresate comitetului parohial, la subscrișul în **Griș F. par. Tinca**, având a se prezenta la sf. biserică de acolo, pentru a cânta ori celebra și predica.

Din încredințarea comitetului parohial:

Petru Sârbu, protopop.

—□—

3—3

261—1920.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Petid**, de clasa II, se publică concurs cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare.

Dotațiunea constă din:

1. Pământ arător de 10 cubule.
 2. Competința de pășunat.
 3. Birul dela 180 case câte 30 litre, jumătate grâu, jumătate cucuruz.
 4. Stolele îndătinate.
 5. Întregirea dotațiunei dela stat.
 6. Casă parohială cu intravilan și grajd.
- Alesul va trebui să propună religiunea în școale și să solvească contribuția pământului parohial.

Recurenții suplicele lor adresate comitetului parohial din **Petid**, să le înăinteze la subscrișul în **Griș F. per Tinca**, având până la alegere a se prezenta la sf. biserică pentru a cânta, sau celebra și predica.

Pentru comitetul parohial:

Petru Sârbu, protopop.

—□—

3—3

Aviz.

Prin aceasta aducem la cunoștința on. public, că

Croitoria Diecezană

(Strada Eminescu Nr. 35) și-a reînceput activitatea.

Primește

pentru renovare, transformare, întoarcere: haine civile și îmbrăcăminte preoțești. Confeționează: haine civile, ornate bisericești, prapori, steaguri, epitafe, perdele, măsaie etc. etc. :: :: prompt și pe lângă prețuri convenabile.

Cu stimă:

Librăria Diecezană, Arad.

Cenzurat: **Alexandru T. Stamatiad.**